

№22(64) Вересень 2022

StudPOL

Навчально-методичні матеріали:
студентська газета

НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ РІК РОЗПОЧАТО!

ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА

З ДНЕМ ПРАЦІВНИКА ОСВІТИ!

Вітаємо викладачів і співробітників кафедри журналістики з професійним святом

Щорічно в першу неділю жовтня в Україні відзначається День працівника освіти. З цієї нагоди дозвольте привітати вас, шановні викладачі та співробітники кафедри журналістики, з професійним святом і висловити нашу щирю вдячність за вашу неоціненну наполегливу працю!

Бути викладачем – це високе покликання, яке вимагає від вас щоденної самовіддачі, служіння улюбленій справі, терпіння й мудрості. Ви безкорисливо вкладаєте свої сили, щоб передати молоді те найкраще, що виробило людство протягом своєї історії.

Сердечно дякуємо вам за ваш професіоналізм, чуйність, турботу, за підтримку у всіх починаннях і натхнення до нових звершень. Дякуємо за ваше палке бажання не лише навчати, але й навчатися, освоювати нові знання та постійно самовдосконалюватися. Своєю працею ви робите вагомий внесок у розвиток рідної Запорізької політехніки, нашого суспільства та Держави загалом.

Бажаємо вам мирного неба над головою, душевного спокою, міцного здоров'я, невичерпної наснаги, а також талановитих і цілеспрямованих студентів. Зі святом!

ЮЛІЯ СЛОБОДЕНЮК

**З повагою,
StudPol**

- Шановні наші педагоги!
- Ви відкриваєте для нас
- Незвідані світи й дороги
- У цей скрутний для світу час.
- Хоча й гудуть страшні тривоги,
- Вітаємо зі святом Вас!
- У цей жовтневий світлий день
- Ми б заспівали Вам пісень
- У альма матер рідних стінах,
- Вручали б кольорові квіти...
- За вашу мудрість і навчання
- Подяка Вам і привітання.
- Хотіли б особисто й щиро,
- Але вітаємо рядками.
- Нехай всі ночі будуть тихі,
- І будуть мирні усі ранки!
- Терпіння, успіхів і сили!
- І щоб збувались забаганки!

■ НОВИНИ ПОЛІТЕХНІКИ

02.09.22 Розширене засідання студентського самоврядування

Відбулася зустріч лідерів студентського самоврядування зі студентами. На засіданні було обговорено наступні теми: поточна робота студентського самоврядування, майбутні заходи, план роботи на наступний семестр.

07.09.22 Чому я обираю навчання в НУ «Запорізька політехніка»

Відбулося нагородження учасників конкурсу «Чому я обираю/обрав/рекомендую навчання в НУ «Запорізька політехніка». Студентів привітали ректор Віктор Грешта, проректор з науково-педагогічної роботи, соціально-економічного розвитку та молодіжної політики Андрій Іванченко та голова студентського самоврядування Марія Павленко.

16.09.22 Субсидія для мешканців гуртожитків

16–19 вересня відбулось оформлення субсидій для мешканців гуртожитків.

20.09.22 Волонтерський тренінг

В рамках співпраці з Українською академією Лідерства у студентському хабі стартував дводенний волонтерський тренінг.

21.09.22 Фотовиставка

Відбулося відкриття фотовиставки «Свобода. Рівність. Незалежність»: експозиція розміщена у мистецтвознавчому залі бібліотеки Національного університету «Запорізька політехніка».

23.09.22 Посвята в студенти

Цей день був особливим не лише для студентів, але й для всього університету. Адже наші студенти ухвалили важливе рішення, яке визначатиме, яким буде їх професійний шлях, якими спеціалістами вони стануть.

24.09.22 Блогінг під час війни. Нові виклики

23 та 24 вересня в стінах Національного університету «Запорізька політехніка» в рамках проєкту «Мир у цифровий час» за підтримки студентського самоврядування відбувся тренінг «Блогінг під час війни. Нові виклики» від тренерки Ірини Тонкіх.

30.09.22 Ніч науки

30 вересня пройшов науково-освітній захід «Ніч науки в Запорізькій політехніці». В рамках проєкту було заплановано кілька локацій: Дитяча наукова конференція, Наука в Запорізькій політехніці та Міжнародна зустріч.

Юлія РОНШИНА (за матеріалами телеграм-каналу «Новини Політехніки»)

Вітаємо студентів спеціальності «журналістика» з перемогою в конкурсі «Чому я обираю/обрав/рекомендую навчання в НУ «Запорізька політехніка»»!

Перші місця посіли Олександр Носок (номінація «Найкращий Фейсбук-пост») та Юлія Роншина (номінація «Найкраще відео»).

Вітаємо з яскравою й гідною перемогою! Бажаємо продовжувати в тому ж дусі! Не зупинятися на досягнутому та з кожним разом здобувати перемогу ще швидше і впевненіше! Пишаємося вами! А також висловлюємо вдячність Діані Пилипенко та Олександрі Наливайко за участь і теплі відгуки про нашу кафедру та університет.

■ Фото: Іван Іваницький

Блогінг під час війни

23 та 24 вересня в стінах Національного університету «Запорізька політехніка» (за підтримки проекту «Мир у цифровий час») відбувся тренінг «Блогінг під час війни. Нові виклики» від тренерки Ірини Тонкіх.

За два дні учасники дізналися:

- як війна змінює поведінкові моделі, соціальні ролі та професійні навички;
- роль блогінгу в сучасних реаліях;
- нові напрямки блогерської діяльності, пов'язані з початком повномасштабного вторгнення;
- особливості формування контенту в умовах війни.

Підсумовуючи отримані на тренінгу знання, учасники розробили концепції власних блогів. Для цього вони поділилися на творчі групи, продумали назву блог-проектів, цільову аудиторію, платформу для їх просування та обґрунтували їхню доцільність. Усього було представлено чотири проекти різної тематичної спрямованості. Після презентації всіх блог-проектів учасники обговорили їх переваги й недоліки та висловили поради щодо їх покращення.

Євгенія КАРПЕНКО (СН-311)

■ Фото: Ганна Кавун

Арт-терапія як ключ відновлення психологічної стійкості

У воєнний час рівень стресу значно зростає: частіше виникають психологічні проблеми, які можуть перерости в психічні порушення та захворювання. Тож треба бути надзвичайно уважними до себе і до свого найближчого оточення; треба знати елементарні практики подолання тривоги, потрясіння. Саме тому – на часі тренінги з арт-терапії.

27–28 вересня проведено тренінг «Арт-терапевтичні засоби відновлення під час війни» для студентів Національного університету «Запорізька політехніка» (серед яких було багато внутрішньо переміщених осіб).

Під час тренінгу ми провели діагностику ресурсних каналів, поговорили про арт-методи розслаблення, про засоби й методи повернення психологічного комфорту, балансу; випробували на практиці окремі вправи з ізотерапії, казко-, музико-, маско-, тістотерапії. На завершення – попрацювали з метафоричними картками COPE. Учасники змогли зняти внутрішню напругу, розслабитися, поспілкуватися. Окремі творчі роботи вражають нетривіальністю, креативністю й естетикою.

Тренінг відбувся у рамках «Програми з розширення можливостей заради відновлення порозуміння для лідерів

громад в Україні «Мир у цифровий час». Цей захід став можливим за сприяння ГО «Соціальна взаємодія» (м.Запоріжжя), за підтримки ГО «Фундація прав людини» (м.Київ), а також Інституту зовнішніх культурних зв'язків (Institut für Auslandsbeziehungen) та Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина.

Галина Миколаївна ВОЛИНЕЦЬ

■ Фото: Ганна Кавун та Галина Миколаївна Волинець

В НУ «Запорізька політехніка» відкрилася фотовиставка студентських робіт

21 вересня 2022 року в науковій бібліотеці Національного університету «Запорізька політехніка» відбулося відкриття виставки фотомистецтва під назвою «Свобода. Рівність. Незалежність».

Авторами фотографій є студенти спеціальності «журналістика». Експозиція складається з 36 світлин, що представлені в категоріях «Фотопейзаж», «Фотопортрет», «Фотонатюрморт», «Вулична фотографія» та «Макрофотографія».

«Це репрезентація картини світу сучасної молоді. Це емоційна фіксація тривожного воєнного сьогодення і в той же час – уявлення студентів про естетику. Це пошуки гармонії життя. Це застигла яскрава миттєвість. Це пошуки нових форм, фактур і смислів» – повідомляє пресслужба кафедри журналістики в Instagram.

Захід пройшов з нагоди Міжнародного дня миру в рамках проекту «Мир у цифровий час» за активної участі ГО «Соціальна взаємодія» (м. Запоріжжя) та за підтримки ГО «Фундація прав людини» (м. Київ), а також Інституту зовнішніх культурних зв'язків (Institut für Auslandsbeziehungen) і Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина.

Експозиція працюватиме до 31 жовтня. Всі світлини, представлені на фотовиставці, опубліковані на сторінці кафедри в Facebook. Кожен охочий може взяти участь у голосуванні за найкращу світлину. Переможця в номінації «Глядацька симпатія» буде оголошено наприкінці жовтня.

Олександр НОСОК (СН-310)

■ Фото: Ганна Кавун

“Коло болючих тем” від Ольги Вакало та журналістів-початківців у Запоріжжі

В Запорізькій обласній бібліотеці пройшла зустріч студентів Національного університету «Запорізька політехніка» з журналісткою-практиком Ольгою Вакало. Блог-кафе «Коло болючих тем» проходило 26 вересня у рамках проекту «Мир у цифровий час».

Учасники сформували список проблемних аспектів, які потребують уваги в сучасному воєнному суспільстві. Під керівництвом Ольги студенти окреслили власні важливі теми та розширили їх до загальнонаціонального рівня.

Тренерка доклала зусиль для того, щоб тренінг пройшов у щирій та довірливій атмосфері. Цьому сприяли вправи для налагодження контакту між учасниками та нехрестоматійний підхід до роботи з темою. А саме: учасники самостійно визначали коло важливих та вразливих тем. До них віднесли: відсутність контролю, безпека близьких на окупованих територіях, втрати (робота, час, близькі, сон, спокій, впевненість), самозасудження (вони там воюють – я тут живу), зменшення кількості живого спілкування тощо.

В цілому блог-кафе дозволило зустрітися одностудентам, відчувати доповідні часи, обмінятися досвідом, отримати нові знання та теми для журналістських матеріалів.

Олександра НАЛИВАЙКО (СН-319)

■ Фото: Ганна Кавун

Роль молоді у гуманітарному відновленні України

На початку серпня нам, студенткам спеціальності «журналістика» Вікторії Швець і Діані Пилипенко, пощастило відвідати в столиці тренінг на тему «Роль молоді у гуманітарному відновленні України». Він був створений за програмою з розширення можливостей заради відновлення порозуміння лідерів громад в Україні «Мир у цифровий час». Метою цього проекту було розширення можливостей громадських діячів та посилення їхніх голосів у громадах. Спікерками тренінгу були Дар'я Данілова та Діана Дубинська.

У перший день ми розмовляли про гуманітарну діяльність та за допомогою вправ визначали, на кого спрямована гуманітарна діяльність, які є гуманітарні виклики для молоді зараз та хто може займатись цією діяльністю.

Другий день був присвячений темі «Потреби молоді під час війни». Ми розбирали, які були потреби до війни, під час і які будуть після війни. Поділившись на команди, ми наводили

приклади фізіологічних, освітніх, психологічних потреб тощо. Після чого створювали таблицю-узагальнення та дискутували щодо людських потреб.

І вже на третій день ми обговорювали те, що допомога іншим починається з допомоги собі. Розповідали, як мотивуємо себе, хто нас надихає і як побороти ліню та як знайти натхнення. Щодня ми завершували навчання рефлексією, де кожен мав змогу розповісти все, що в нього на

думці, що сподобалося за день або що не сподобалося, усі ділилися своїм настроєм.

На цьому тренінгу ми познайомилися з прекрасними людьми з різних куточків України. Вже з першого дня ми всі почали спілкуватися за допомогою вправ на знайомство, та інколи здавалося, що ми знаємо один одного не перший рік. Я впевнена, що в майбутньому ми обов'язково об'єднаємо наші зусилля та створимо нереальний проект, який буде розвиватись та процвітати.

Головним завданням тренінгу, тема якого стосувалася «Гуманітарного відновлення України», було створення проектів, які дійсно зможуть допомогти суспільству прийти до тям та найшвидше забути страшне слово «Війна».

На заході ми познайомилися з чудовими людьми та вирішили створити спільний проект. Наш задум стосувався не лише мешканців Запорізької області, а й абсолютно кожного українця, хто потребував би нашої допомоги.

Разом із хлопцями з Чернівців ми вирішили

створити проект «Save Soul Company». Його метою було б донесення до українців інформації, що не треба соромитися, а, **навпаки**, потрібно звертатися до таких людей, як психологи. За один лише вечір ми розробили дійсно гарну концепцію, прорахували все до найменших деталей і дійсно загорілися, аби втілити це в нашому житті.

Проект буде розділений на дві частини. Головним завданням першої частини буде інформування населення про те, що психологія і спеціалісти з цієї сфери надзвичайно необхідні для багатьох людей. Ми наведемо переконливі аргументи, які, ми впевнені, допоможуть. Друга частина буде стосуватися саме надання психологічної допомоги не лише жертвам російської агресії, а й усім тим, кому дійсно важливо залишитися почутим.

Безкоштовний додаток, chat-bot, персональна мапа, на якій будуть позначені центри надання кваліфікованої допомоги, гаряча лінія, залучення ЗМІ та найкращих психологів, безкоштовна консультація, розіграші – це лише мала частина того, що охоплює наш «Save Soul Company».

Настане час – і про нашу незламність буде знати вся Україна!

Автор і розробник «SSC»: Михайло Головатий та Діана Пилипенко.

Художник: Вікторія Швець.

Спонсор: Євген Волощук.

Текст написаний у співавторстві:

Вікторія ШВЕЦЬ та Діана ПИЛИПЕНКО

Новий підрозділ студентського самоврядування

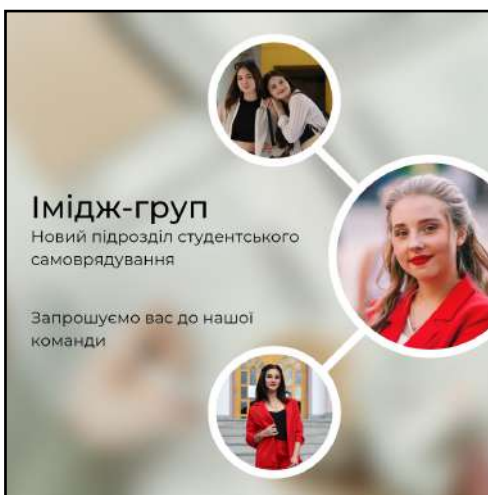
Імідж-груп – це новий підрозділ студентського самоврядування, який займається комунікацією зі студентами, висвітленням івентів студентського самоврядування, створенням позитивного іміджу організації та якісного контенту, привертання уваги до діяльності студентського самоврядування.

Чим саме займається підрозділ Імідж-груп?

■ **Просування в Instagram.** Instagram давно є не просто соціальною мережею, а й онлайн-майданчиком для ефективного просування. Наш підрозділ займається веденням та просуванням сторінки студентського самоврядування в Instagram, яка спрямована на інформування студентів про аспекти навчального процесу і залучення до студентських заходів Запорізької політехніки.

■ **TikTok.** Сьогодні TikTok є найпопулярнішою соціальною мережею, яка охоплює активну

молоду аудиторію, а алгоритми TikTok нерідко сприяють блискавичному виходу контенту в тренди, забезпечуючи сотні тисяч переглядів без жодних витрат на рекламу. Імідж-груп займається створенням та просуванням контенту інформаційного та розважального формату для тік-ток.

■ **PR, Photography, Videography, Design.** Наш підрозділ вибудовує подальшу PR-стратегію, щоб правильно формувати позитивний образ у свідомості споживачів, та працює над просуванням мерча. Також, доєднавшись до Імідж-груп, можна спробувати себе в ролі фотографа, відеографа, монтажера та графічного дизайнера.

Які плюси членства в Імідж-груп?

- Дружня атмосфера та нові знайомства.
- Гарна практика просування реального продукту та соціальних мереж студентського самоврядування.
- Здобуття творчих навичок.
- Вечори в компанії лідерів студентського самоврядування.

Тому не зволікайте та приходьте до нашої команди! Якщо вас зацікавила ця інформація, пишіть нам в Instagram [students.nuzp](https://www.instagram.com/students.nuzp).

Текст і фото:
Юлія РОНШИНА (СН-310)

Тарас МАРЧЕНКО

16 вересня 2000 року було викрадено та вбито журналіста Георгія Гонгадзе. Тіло засновника інтернет-видання «Українська правда» було знайдено через місяць в Таращанському лісі.

Ця ситуація викликала обурення не лише з боку рідних та друзів, а й зі сторони журналістів та політиків. Причиною вбивства був так званий «касетний скандал», в якому оприлюднено розмови тодішнього президента Леоніда Кучми, Володимира Литвина та інших. В цих записах розповідалося про брудні корупційні дії. Отримавши цю інформацію, можновладці знайшли «найпростіший» шлях вирішення цієї проблеми – вбивство Гонгадзе.

Борець за справедливість, грузин за національністю, українець за паспортом і серцем – ці всі слова описують нашого героя Георгія Гонгадзе. Він назавжди залишиться в нашій пам'яті як патріот, який заради майбутнього своєї країни пожертвував життям. Тому саме в цей день вшановують пам'ять Георгія Гонгадзе.

Олександр НОСОК

Журналістика – одна з найбільш небезпечних професій у світі. Прагнучи донести до суспільства правдиву інформацію та відстояти фундаментальне право на вільне вираження думок, журналісти часто ризикують не лише своїм здоров'ям, а й власним життям. За роки незалежності ми маємо десятки випадків, коли працівники ЗМІ через свою професійну діяльність були вбиті або померли за нез'ясованих обставин. З метою їх вшанування щороку в третю п'ятницю вересня в Україні відзначається **День пам'яті українських журналістів.**

Контекст війни. Війна росії проти України – це окрема сторінка в історії української журналістики. Зараз завдяки журналістам ми спостерігаємо за війною фактично у режимі реального часу. Вони не лише оперативно інформують про події у «гарячих точках», але й збирають докази воєнних злочинів. Однак така діяльність у зонах проведення бойових дій завжди супроводжується надзвичайними ризиками й небезпеками. По-перше, це психологічний вплив, адже медійникам часто доводиться ставати свідками вбивств і травматичних подій. По-друге, журналісти самі можуть опинитися під обстрілом, отримати поранення, зазнати хімічного отруєння, стати заручниками, об'єктом катування тощо.

На жаль, від загибелі в цій війні не рятують і написи «Преса». «Ці написи стають готовою мішенню для окупантів, у яку хочуть поцілитися. Вони прагнуть знищити свідчення воєнних злочинів і атакують», – зазначив голова НСЖУ Сергій Томіленко в ефірі національного телемарафону «Єдині новини».

Трагедія в цифрах. За даними Національної спілки журналістів, у 2022 році з початку повномасштабного російського вторгнення **загинули щонайменше 39 медійників.** За перевіреними даними НСЖУ, серед загиблих – 8 журналістів, які виконували професійні обов'язки; 13 медійників – цивільні жертви; 18 представників ЗМІ, які мобілізувалися для захисту України в лавах Сил оборони України.

Загалом, за результати моніторингу Інституту

Солдати правди

16 вересня відзначається день пам'яті українських журналістів

масової інформації, **рф скоїла понад 435 злочинів проти журналістів та медіа в Україні.**

Заходи щодо вшанування. Вже традиційно цими днями в мережі Центрів журналістської солідарності НСЖУ пройшла низка заходів щодо вшанування пам'яті про загиблих. Зокрема, 16 вересня в Запоріжжі представники НСЖУ разом із журналістами-переселенцями вшанували пам'ять загиблих колег хвилиною мовчання та гімном журналістів НСЖУ. Після офіційної частини відбулася посьвята сімох людей у члені НСЖУ.

Журналісти – солдати правди. Вони стоять на передовій інформаційного фронту; борються за диктатурою й тиранією, які намагаються змусити замовкнути ЗМІ та знищити незалежну журналістику. Список загиблих від російських атак медійників продовжує поповнюватися, і цей день слугує нагадуванням, якою ціною нам даються правда й демократія. Тому важливо, щоб усіх винних у смерті журналістів було знайдено та покарано.

Юлія РОНШИНА

Однією з десяти найбільш небезпечних професій в Україні є професія журналіста. Скільки дійсно справжніх та видатних журналістів загинуло, виконуючи свої професійні обов'язки та чому ті, хто бореться за правду та справедливість, повинні платити за це своїм життям?

За всі роки незалежності в Україні загинуло більше ніж сто представників ЗМІ. Переважна більшість – це жертви замовних вбивств через свою професійну діяльність. За даними НСЖУ, як мінімум 39 журналістів були вбиті внаслідок російської агресії в Україні. Серед них – 8 журналістів, які загинули виконуючи свої професійні обов'язки та ще двоє, які зникли безвісти.

Журналісти, які загинули, виконуючи свої професійні обов'язки:

Сакун Євгеній, Рено Брент Ентоні, Закжевскі П'єр, Кувшінова Олександра, Бауліна Оксана, Левін Максим, Кведаравічюс Мантас, Леклерк-Імхофф Фредерік.

Журналісти, які зникли безвісти, або про яких немає жодних даних:

Савоченко Олександр, який працював на СТБ, в інформагентстві «Франс Прес» та на «Суспільному»; загинув 26 липня 2022 року в бою під Бахмутом (остаточної інформації щодо статусу загиблого або зниклого безвісти станом на 09.09.22 немає).

Чеповий Володимир, засновник численних медіапроектів, шеф-редактор журналу «Бізнес». З початком повномасштабної війни став добровольцем тероборони; про його зникнення безвісти було повідомлено 22 червня 2022 року.

Журналістика – професія сміливих та відчайдушних людей, які ризикують своїм життям, аби розповісти та показати суспільству правду. Російська агресія безжально забирає найкращих журналістів та професіоналів у своїй галузі.

■ Фото з сайту nsju.org

Ми повинні пам'ятати тих, кого більше немає з нами, та робити все від нас можливе, щоб говорити людям правду. Потрібно згадувати наших героїв та пам'ятати про наших колег. Це та професія, в якій ми живемо та творимо нашу історію.

Діана ПИЛИПЕНКО

Доволі дивно це усвідомлювати, проте серед моїх знайомих є ті, хто дійсно вважає, що журналіст – це той, хто планує присвятити своє життя огидній «джинсі», тема якої буде стосуватися зірок шоу-бізнесу. Для мене не зрозуміло, чому – якщо журналіст – то одразу «писак из жёлтой прессы», хоча, здавалося б, 21 століття надворі, і кожен має усвідомлювати, хто такий насправді **журналіст.**

Невже деякі люди настільки вузькодумні, що ніколи не замислювалися над тим, хто, в буквальному сенсі, шукає інформацію/новину? Завдяки кому щосекунди оновлюється новинна стрічка? Хто вирушає в гарячі точки, аби під обстрілами відзняти повноцінний сюжет з місця подій для вас, глядачі? Це все важка й клопітка робота кожного сумлінного журналіста.

Як показують цифри, журналістика залишається однією з найнебезпечніших професій у світі! Невже це через те, що журналісти пишуть замовні матеріали про зірок?!

На жаль, так стається, що саме журналісти є борцями за правду та справедливість, яких так не вистачає кожному з нас. Шкода тільки, що здебільшого намагання домогтися чесності у наш час відбувається за рахунок власного життя професіонала.

Починаючи з 2007 року, в Україні кожна третя п'ятниця вересня присвячена пам'яті журналістів, які втратили своє життя через професійну діяльність.

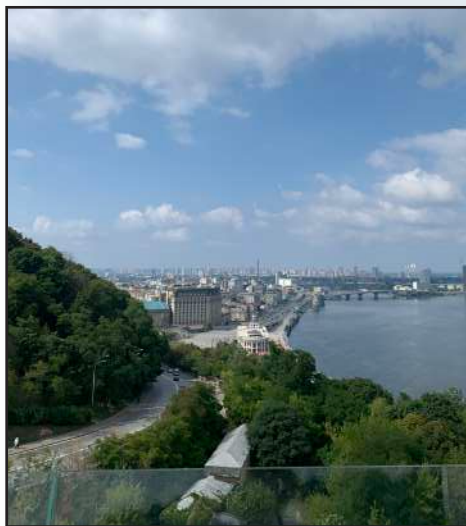
За 31 рік Незалежності України від жаги розповідати людям правду померло більше ніж 100 журналістів. Причини смерті багатьох з них ще й досі залишаються невідомими ні для їх сімей, ні для народу, проте, як на мене, позитивним є той факт, що країна щороку вшановує пам'ять своїх Героїв і привертає увагу до цієї важливої проблеми.

Журналісти отримують погрози, потерпають від переслідувань, перетворюють своє життя на «Маски-шоу» лише через те, що не бояться говорити. Це професія, яка вкотре підкреслює мужність, сміливість людей та сподівання на те, що суспільство дізнається правду – але хотілося б, щоб не такою гіркою ціною.

День перший

Заплющувеш очі. Один, два, три... Робиш ковток свіжого повітря – і ось ти опиняєшся в столичній буденності. Привіт, такий улюблений Києве! Чомусь, коли я опиняюся на одних лише твоїх околицях, у мене одразу з'являється гарний настрій і прокидається жага до досягнень.

Із Запоріжжя до тебе ми привезли не лише шматочок нашої краси та натхнення, але й прохолоду та сильний дощ.

Ховаючись від зливи, ти порадував нас ароматною та теплою кавою, що досить відчутно поліпшила настрій, а потім атмосфера метрополітену нарешті змогла донести те, що я дійсно потрапила до мегаполіса. Йдучи вулицею в пошуках готелю, захоплюємося твоєю величчю, через яку відчуваємося ніби зовсім непомітними мурахами.

Привітливий таксист, дівчата з адміністрації готелю переконали, що не так вже ти, Києве, й псуєш людей.

Відпочивши від дороги ми смачно обідаємо, а потім прямуємо на навчання та паралельно на знайомство з колективом. Усі присутні дуже амбітні, привітливі й щирі. Кожен із них чудово розуміє, для чого живе та працює під час війни «Росії проти України, на нашій землі» (цитата Президента Зеленського).

Люди на тренінгу-школі «Мир у цифровий час», тема якого стосується гуманітарного відновлення України, майже всі є волонтерами, які регулярно допомагають тим, чия життя зіпсувала війна. Хочу одразу подякувати тобі, столице України, за те, що другий рік поспіль саме тут ми збираємося та ділимося власним досвідом у тій чи іншій сфері життя.

Через те, що навчання в перший день триває лише 2,5 години, час пролітає непомітно. Однак з багатьма ми вже встигли налагодити теплі стосунки й спланувати спільні прогулянки, аби ближче дізнатись тебе, Київ.

Через дощ перший вечір ми проводимо в готелі, проте особисто я про це не шкодую. Вечеряємо смачнющими ролами (які потім доїдали ще декілька діб) і збираємося з хлопцями, щоб до глибокої ночі сміятися та грати в Alias.

Перший день пройшов чудово для нас усіх, вдячна за це тобі, столице!

Скарбничка

День другий

«Доброго ранку, Києве! Вітаю, «Батьківщина-Матір!», – це перше, про що я подумала цього похмурого дня. Оскільки минулої ночі ми вклалися спати пізніше, ніж зазвичай, бадьорим наш ранок назвати не можна. Саме відвідавши тебе, столице, я зрозуміла, що мій організм тяжко переживає якісь зміни: заздалегідь дізнавшись про поїздку, я згадала про смачнущі сирники, які там пропонують на сніданок, і не могла дочекатися моменту, коли ж нарешті їх скуштую. Проте весь час, що ми провели у Києві, я не могла їсти майже нічого, навіть ті сирники, – організм хотів, але не сприймав нічого...

Так от, ледве поснідавши ми рушаємо на навчання. Чудовим було те, що дуже часто тренери влаштовували такі собі руханки, аби ми не позасинали. На заняттях ми детально розбирали, що таке гуманітарна допомога, як вона взагалі здійснюється. Створювали власні планети допомоги, а також досвідчені волонтери ділилися тим, що пережили за пів року війни. Всі історії, які нам розповідали наші колеги, настільки страшні... Важко уявити, що все це люди пережили насправді, а після цього жаху ще й почали допомагати іншим. Я одразу згадала, як тебе, Києве, бомбили й знущалися над усіма твоїми мешканцями. Дякувати Богу, це вже позаду. Час, який ми приділяли навчання, завжди дуже швидко спливав, адже приємна компанія відіграє у цьому важливу роль. Під час кожного coffee-break ми знайомилися ще ближче, а між деякими навіть виникала взаємна симпатія)))

Після вечері ми домовилися з хлопцями з Чернівців та вирушили на прогулянку, щоб побачити твої красоти, любий Києве, не тільки на Хрещатику, але й на іншому березі Дніпра. В цей чудовий вечір навіть погода нам нарешті посміхнулася і сонечко нас зігрівало своїм теплом. Сміх, гарні краєвиди, теплі розмови до ранку, «Правда чи дія», гарні фотографії – це все про той вечір, який я, напевно, запам'ятаю назавжди. Дякую, столице!

День третій

Ранок після сну тривалістю 2 години; ранок, коли ховаєшся під ковдрою від комарів; ранок, коли прокидаєшся від відчуття холодного повітря, яке потрапляє до номера через відкрите вікно – стовідсотково добрим назвати не можна. Проте того ранку ми прокинулись у серці столиці, тому настрої автоматично був гарним. Контрастний душ, beauty-процедури з самого рання також одразу «зробили» наш день!

Насилу заштовхавши в себе їжу, ми нетерпляче очікуємо на передостанній день навчання й перебування у флотелі – і в тебе в гостях, Києве! Дуже сподобалося мені того ранку, що тренери знову розпочинали навчання зі жвавих вправ, які допомагали прокинутися. Під час занять ми працювали в командах, ділилися думками, створювали коаліції та навіть не встигали помітити, як так швидко промайнув час.

■ Фото: Михайло Головатий

Ми мали змогу не лише планувати майбутнє відновлення всієї нашої Батьківщини, але й протягом всього часу знайомитися якомога краще. Щодня ми виконували вправи, аби стати ближчими один до одного. І моя улюблена була така: підходити до кожного й намагатися дізнатись, що людина вже встигла зробити у своєму житті цікавого: була в більше ніж 10 містах України, прочитала понад 20 книг, відвідала більше ніж 5 країн тощо. Виграє той, хто першим завершить заповнювати таблицю із 16 клітинами. Або ця, наприклад: стати в коло і по черзі називати число, кратне 3, в порядку зростання (якщо хтось збивається, то все спочатку). Сміху тоді було... мабуть, років на 30 продовжили своє життя. На наших заняттях завжди був присутній сміх, який створював ще теплішу атмосферу. Багато хто дуже зблизився і вже не уявляв життя без спілкування один з одним. Чесно зізнаюся, зі мною це теж сталося, тож дякую, Києве мій, що дав можливість познайомитися з усіма.

У другій половині дня ми отримали ключове завдання, заради якого ми всі,

ЧУДОВИХ ДНІВ

власне, й приїхали: створити проєкт, який буде відновлювати нашу Україну після всього цього жаху. Ми поділилися, як завжди, на команди та почали планувати проєкт разом із чернівецькими студентами. Дуже швидко обрали головну мету й створили круту концепцію, яка дійсно має право на існування. Аби дізнатися детальніше про наше «дитя», гортайте сторінки газети)))

Раніше я й гадки не мала, що зовсім чужі люди можуть так швидко стати такими рідними. Цей вечір ми провели в роздумах і мріях про те, що наш стартап буде існувати; знову балакали про все можливе до пізньої ночі й навіть заснули в одному номері. Несподівано, але так чудово, що є місце, яке щороку притягує до себе крутих людей, аби вони знайомились і створювали щось грандіозне; аби ти, столице, вся країна, весь світ пишалися УКРАЇНЦЯМИ.

День четвертий

Останній ранок цієї поїздки навіяв смуток. Прокинувшись, ми почали жваво дозбирувати речі, які нам потрібні були ще сьогодні, й знімати відео на згадку про цей ранок. Спустивши валізи, ми повернулися на поверх, аби ще раз пограти у такий улюблений «пінг-понг», після чого, зголоднівши, побігли на сніданок. Щоразу під час приймання їжі ми сиділи за гарним столиком біля вікна, з якого відкривався чудовий краєвид. «Києве, я ще повернуся, вивчу кожну твою вуличку, куплю чудове житло у гарному районі й часто буду згадувати готель, з якого розпочалася моя любов до тебе, столице», – думала я під час цього сніданку.

Метою останнього нашого дня було представлення проєктів, які ми створювали

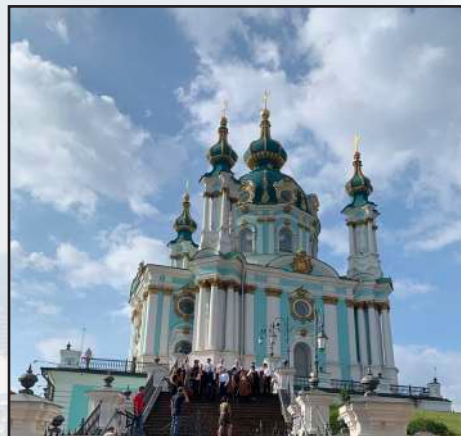
минулого вечора. Ми вирішили презентувати першими, і всі були у захваті від масштабів нашого «Save Soul Company», адже всі акцентувалися лише на місцевому рівні, а ми вірили, що зможемо допомагати кожному українцю, незалежно від того, де він перебуває. Інші команди створювали також фантастичні стартапи, які було б дійсно круто втілити в життя. Відновлення парків, допомога у перероблюванні сміття, захист екології України – самі лише назви говорять про те, що, реалізуючи це все, ми б значною мірою допомогли нашій державі.

Останньою вправою цього тренінгу було прагнення залишити щось на згадку один про одного. Кожен писав на аркуші паперу побажання кожному з нас, але за умови, що прочитаємо зміст після завершення школи. Звісно, майже всі не втримались і прочитали листи одразу, що викликало щирі посмішки й бажання спілкуватися ще.

Пообідавши, ми пішли фотографуватися на згадку про наш колектив – і чим більше людей від'їздили, тим сумніше ставало на душі. Не давало зажуритись остаточно лише те, що ті люди, які стали найближчими там – хлопці з ЧНУ імені Юрія Федьковича – мали квитки на потяг, який вирушав одночасно з нашим, тобто майже опівночі.

Домовившись провести останній день цього «тріпу» (як і всі попередні) разом, ми вирушили до метро та камери схову на вокзал. Хлопці, як тільки побачили наші валізи, одразу проявили свої найкращі якості та не дозволили тендітним дівчатам тягти «баули» самостійно.

Вийшовши з вокзалу, я подумала про те, що сьогодні на нас чекає приголомшливий день в улюбленій столиці. Приїхавши до центру міста, ми пішли по визначним твоїм місцям,

Києве. І, як завжди, подих від величі твоєї перехоплювало неймовірно. Я не знаю, скільки кілометрів ми пройшли пішки, проте забуваєш про все, коли поруч чудова людина і місто мрії. Вдосталь находившись, насміявшись, загубившись, зробивши мільйон фотографій, ми спустилися на мою улюблену площу цього міста – Конtrakтову. Смачно повечерявши в улюбленій «пузатій», зайшли до Сільпо, аби купити міцненького та провести вечір в теплій атмосфері. Ледве знайшовши місце, де можна було «впасти», не встигли ми розслабитись, як пішов дощ, який не вщухав майже весь час, поки ми були в гостях у тебе, столице.

Вечір промайнув непомітно – і ось уже час прощатись, можливо, назавжди. Міцно-міцно обійнявшись, ми пообіцяли один одному зустрітись ще обов'язково, але чи здійсниться це, я, на жаль, не знаю.

Києве, ти неперевершений. Коли я їхала до тебе, навіть не уявляла, що моє життя зміниться докорінно, дякую за всі подаровані емоції. Спасибі тисячу разів за цю приголомшливу можливість!

Ледве не запізнившись на потяг, зі сльозами на очах ми сіли в купе та вирушили додому, але вже зовсім з іншими думками та пріоритетами. Скарбничка чудових днів поповнилася, до зустрічі в наступному році!

■ Фото: Михайло Головатий

Текст і фото:
Діана ПИЛИПЕНКО (СН-310)

■ РЕФЛЕКСІЯ

Здоровий спосіб життя:**«за» та «проти»****Діана ПИЛИПЕНКО (СН-310)**

Привіт всім тим, кому важлива моя думка. Сьогодні хочу донести до вас те, що не кожен розуміє.

«За ЗСЖ» – це про здоровий спосіб життя чи про ЗАЛЕЖНІСТЬ від здорового способу життя? Насправді це питання важливе, але чомусь далеко не всі про нього говорять.

Спорт, правильне харчування – це все супер чудово, проте завжди потрібно пам'ятати те, що, на жаль, багато хто забуває: «Що занадто, то не здорово».

Фанатичність, навіть у цій сфері життя, далеко не завжди йде на користь. Рефлексуєючи на цю тему, згадуючи досвід із власного життя, одразу згадалося багато прикладів, коли таке пропагування робило погано організму. Відразу виникає питання: «Як це? Здоровий спосіб життя може нести шкоду?». Виявляється, що так.

Якщо людина викреслила зі свого життя все те, що приносить їй радість, то ніякий здоровий спосіб життя не зможе вплинути на позитивний психічний розвиток.

На мій погляд, пропагування, що лише тоді, коли людина почне регулярно слідкувати за станом свого здоров'я, щотижня здаватиме аналізи, викреслить зі свого життя всі продукти, що можуть підняти настрій, інакше щасливою вона не стане – безглуздя. Можливо, ви вважаєте: раз я так кажу, значить, у мене відсутня сила волі; відповім вам категоричним «НІ». Чому? Бо маленький шматок тістечка, келих якісного вина, ароматний круасан із філіжанкою кави на сніданок – хіба не підіймуть вам настрій, коли важко? Я впевнена, що підіймуть.

Ви ніколи не замислювалися над тим, чого так багато людей під приводом «отримання задоволення від фізичних навантажень» весь вільний час проводять саме в тренажерці? Скоріше за все, повністю віддаючи себе спорту, виснажуючи повністю свій організм, вони прагнуть вгамувати моральний біль. А всі слова про те, що це приносить їм задоволення, – МАЙЖЕ завжди брехня.

Не потрібно сварити себе за те, що ваш організм зненацька захотів той самий сінабон чи газовану воду. В цьому і є суть здорового способу життя: якомога менше їсти те, що здатно відкладатись на животі чи боках; але викреслювати це зовсім не є правильним (скуштувавши це раз на місяць, шкоди ваш організм не зазнає).

Не буду вдаватися до дискусій, бо наперед погоджуся, що є випадки, коли здоровий спосіб життя справді є корисним. Проте сьогодні метою мого спічу було донесення того, що саме фанатичне ставлення навіть до будь-якого гарного починання добра не принесе.

Дезінформація. Чи важлива інформаційна безпека?**Юлія РОНШИНА (СН-310)**

Інформаційна безпека – це захищеність психіки й свідомості людини від небезпечних інформаційних впливів: маніпулювання свідомістю, дезінформування, спонукування до образ, самогубства тощо.

Дезінформація лунає в ефірах великих телеканалів, вона легко проникає в нашу стрічку фейсбук під виглядом новинних публікацій. Нею сповнені анонімні телеграм канали, які під виглядом інсайдів нерідко просувають маніпуляції, що мають конкретну ціль. За допомогою дезінформації можна маніпулювати громадянами на виборах. Через дезінформацію політизуються найрізноманітніші теми – від мови до історичних питань – та поглиблюються розколи в суспільстві, що робить його більш вразливим до шкідливих зовнішніх впливів.

Пандемія коронавірусної хвороби вивела цю проблему на новий рівень. Тепер мова йде про життя та здоров'я людей, які під впливом дезінформації не дотримуються обмежувальних заходів або відмовляються від вакцинації. Багато людей побоюються, що вакцинація – це розробка Біла Гейтса та план «масової чипізації населення», або «схеми зменшення населення Землі».

В Ірані щонайменше 700 людей загинуло через вживання метилового спирту, про яке деякі джерела написали як про ліки проти COVID-19.

У Грузії люди опинилися в лікарні з опіками, бо для профілактики коронавірусу пили остріки.

ЄС визнає рівень загрози, стверджуючи, що РФ та КНР займалися організацією скоординованих кампаній для просування дезінформації про коронавірус.

Протидія дезінформації в Європі. У 2015 році Європейський Союз створив оперативну робочу групу зі стратегічних комунікацій для відповіді на інформаційний виклик. Усе більше уваги протидії дезінформації приділяє НАТО в своїх стратегічних документах, а інформаційні загрози виходять на перший план у доктринах національної безпеки різних держав.

Протидія дезінформації в Україні. В 2021 р. в Україні було створено одразу два урядових центри для відповіді таким загрозам: «Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки та оборони» та «Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при Міністерстві культури та інформаційної політики». Великий внесок у цей процес роблять громадянське суспільство та бізнес. Соціальні платформи, такі як фейсбук і твіттер, впроваджують нові механізми фактчекінгу, щоб обмежити розповсюдження дезінформації.

Радянські корені дезінформації

Дезінформація систематично використовувалася радянськими спецслужбами фактично від самого їх заснування.

У 1923 р. за пропозицією тодішнього заступника голови всеросійської надзвичайної місії Йосипа Уншлихта було створено спеціальне бюро активної розвідки дезінформації супротивника.

Робота спецслужб у цьому напрямку з самого початку була комплексною і полягала не тільки в провокуванні та розповсюдженні неправдивих даних з метою ввести супротивника в оману. Дезінформація ставала супроводом операційних дій та використовувалася, як засіб впливу на опонента

Зі зміцненням репресивного апарату СРСР та наростаючим конфліктом із Заходом, який згодом переріс у холодну війну, зростаючу роль відігравали спецслужби, а дезінформація ставала все більш важливим та стратегічним елементом.

У 1959 р. в рамках першого головного управління КДБ був створений окремий відділ «Д» (від слова «дезінформація»). Залучення різних державних органів, особливо тих, що працюють з іноземною аудиторією, було притаманне радянській – а згодом і російській – дезінформації ще на ранніх етапах. У 1966 р. відділ «Д» став ще потужнішим, його переформували на службу «А» (від поняття «Активні заходи»). Як дезінформація поєднана з активними заходами та яке має відношення до сьогодення? Активні заходи – це радянська практика, дія прихованого або оманливого характеру, що мала на меті здійснення вигідного для СРСР впливу на цільове суспільство. Вони спиралися на дезінформацію, однак включали й інші інструменти. Лоренс Соук – колишній співробітник ЦРУ, що займався дослідженням активних заходів, включав до цього поняття такий перелік дій:

- використання/ створення партій, незаконних військових формувань та структур прикриття;
- використання міжнародних груп і неурядових структур;
- використання агентів впливу;
- здійснення терористичних актів;
- вбивства;
- підrobка документів;
- нав'язування ідеї існування «двох наддержав»;
- «маскування» (включає військову та політичну оману);
- дезінформація;
- культурне протиборство;
- використання можливостей іномовлення;
- використання спортивних подій;

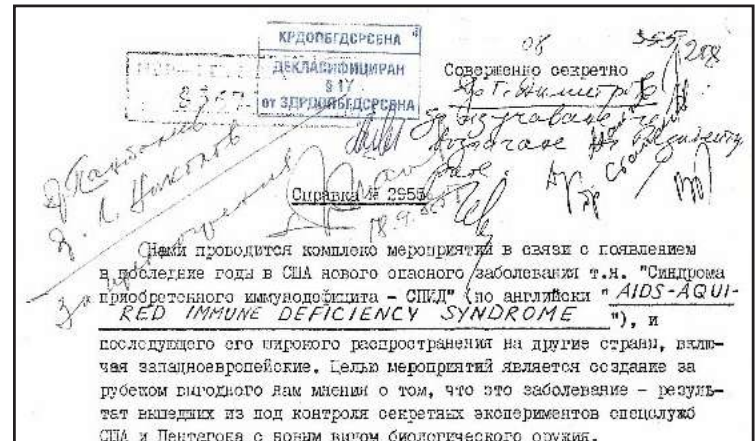
Навіть зараз значна частина агресивно-інформаційної політики Кремля нерідко намагається зобразити певні події або явища, як результат боротьби між Росією та США. При цьому Росія завжди зображується як сторона, що вимушена захищати себе та свої інтереси.

Абсолютна більшість усіх перерахованих інструментів активно використовується й сьогодні. Наприклад, створення формально-незалежних організацій на території інших країн, що діють в інтересах агресора та є підконтрольними йому. В Україні вони були активними на початку російської агресії.

Таким чином, ми можемо говорити про спадковість радянських та російських активних заходів, серед яких значну роль відіграє дезінформація.

Один із найяскравіших прикладів того, як дезінформація

використовувалася радянськими спецслужбами в межах активних заходів – це показова операція «Інфекція». Таку назву західна преса дала діяльності радянських спецслужб, що запустили у світовий інформаційний простір одну з найпопулярніших конспірологічних теорій. Радянське КДБ називало цю операцію «Денвер». Вона жива й досі. Це стало основою для багатьох подібних теорій змови, включно з тим, що вже сьогодні стосується коронавірусу.

■ КДБ

Це теорія про те, що ВІЛ та СНІД розробили в американській лабораторії як біологічну зброю. Теорію було запущено в 1980-х

роках: стверджувалося, що вірус розробили в конкретній лабораторії штату Меріленд. Просування теорії проводилося через індійську газету «Патріот», яку фактично заснувало КДБ у 1962 році спеціально для подальшого використання в інформаційних операціях. У 1983 р. «Патріот» публікує анонімного листа з версією про ВІЛ/СНІД як американську розробку. Після цього КДБ у Болгарії отримує телеграму з інструкціями щодо подальшої розробки активних заходів у цьому напрямку. Через місяць ще в одному радянському виданні «Літературна газета» з'явилася публікація, що цитувала матеріали з видання «Патріот», але давала більше деталей, які точно відповідали інструкціям з телеграм, отриманим болгарським КДБ.

У 1886 р. Якуб та Лілі Січал (радянські біологи) публікують «Наукові докази» штучного походження ВІЛ/СНІД. Стаття давала більш «наукове» обґрунтування цієї теорії. Її широко розповсюдили на саміті руху неприєднання, а також почали цитувати радянські пропагандистські видання. Схожі публікації з'явилися у 80 країнах й далі поширювалися світом.

Так радянські спецслужби провели одну з найуспішніших відомих інформаційних операцій, використавши дезінформацію у своїх активних заходах.

Схема, за якою вона реалізована:

- підготовка інформаційного ґрунту через канали, не пов'язані з російським урядом;
- залучення «експертів», що виглядають незалежними;
- покладання на місцевих посередників та дружні організації для поширення.

Це все залишається актуальним і сьогодні.

Що читнути, аби було ненудно?

Інтелектуальні приколи

Марія Башкатова (СН-312)

Нас оточують мерехтливі картинки, і ми не дуже концентруємося на житті. Але книжки виникають на потребу усамітнитись, коли розказують історії, як не можна більше ніде, але цікавіше відчувати їх – і забрати подалі з контексту. Щоб залишався лише епізод, який можна накладати на себе або на інші ситуації, заплітати (Шума) зв'язочки. Це те саме мультимистецтво, як і «ГогольFest», що мав приїхати до Запоріжжя, та поки не приїде. Але це цікава форма: літературу поєднують з музикою, діалогами, сприйняттям жестів, запахів, зйомками мистецьких читань – а книжка завжди в центрі.

Цього може не вистачати – завжди можна попідслухувати розмови про культуру, відчуття, мистецтво. Якщо раптово ви не чуєте їх у себе під вікнами – є подкаст Богдани Неборак і Анастасії Євдокимової «Наразі без назви»: епізоди про тексти, що змінюють нас, як ми реагуємо на війну, як деколонізувати свою психіку, стати вільнішою. Якщо слухати ці розмови – пролізає думка про культурні коди в літературі, тобто ті думки, що показують певну епоху, віддзеркалюють стани людини або влізають у пам'ять, через свою незвичність. І от завдяки ним легше зачіплятись за культові речення, що стають впізнаваними інтелектуальними приколами.

«Я сів не в той літак...» (Вінграновський!!!)

Літак, що прилетів і приземлився, може, летить і досі.

Забужко писала, що ГУЛАГи, арешти, заслання, Биківня, Сандармох, – куди заганяла людей російська імперія, – відбирали життя в інтелігенції, щоб нікому не було потрібно підживлюватися словами про літак: «він був з одним крилом, другим крилом мав стати я, я ним не став, і ось вже скільки днів ми однокрило летимо – і кожна мить загрожує падінням». Але вони потрібні, бо яскраві. І за той час, поки літак летів, метафори обросли новими сенсами.

Зараз це зчитується як рядки з мотивашки, але, уявіть, скільки способів прочитання заховано в словах «Я сів не в той літак»... Що був не мій літак, і щоб летів літак – варто стати його крилом, взяти відповідальність: «добре, терпляча дорога моя». Це вірш, який можна сприймати по-різному, як: «я скучаю, п'ята чашка чаю»(TNMK), бо чийсь літак літає світами – і не повертається, можливо, як шляхи в житті, вибори, в які зарулюємо, що, наче, й не такі важливі. І що одна дрібниця може перекосити політ... А тут літак, машина – він же не відчуває польоту, лише якимось летить; але якщо «він був з одним крилом – другим мав стати я – я ним не став» – то якимось він летів і полетить без вас. Але так нудно жити на автопілоті...

Літак схожий на птаха. «Ай, правда!» (Крилатим ґрунту не треба). Але якщо летіти з одним крилом, можна впасти в болото. Леся Українка писала, що краще спробувати – і впасти, ніж ходити поміж людьми, які орють поле, «та й не для себе» («To be or not to be»). Але ж птахи – шляхетні істоти. А це літак. У якого є кермо і гальма. Лети. Викинь всі поради, лише лети. І нехай хоч спробують щось порадити. Твоє життя – і твій політ. Не варто озиратися на дорогу, вона уже була: «минуле минуло,

■ Фото: Анастасія Шацька

забудь, відірвися, прийдешнє приїде, але ми летимо» (Іздрик, «осіннє безумство»). У повітрі нічого не залежить від минулого, крім того, скільки залишилось мастила, як довго ще можеш летіти (а мастило схоже на емоційний стан???). Головне – втриматись у сидінні, коли «віють вітри, віють буйні», похитусь і продуває. Або знайти парашутик – випірнути, а поки летиш – можна рахувати пташок, знайти той самий «свій літак» або передумати: переселитись у гори, заманити яструба, залізити йому на спину – політати трохи – знайти той самий літак на автопілоті – і застрибнути, відчуваючи тут своє. Варіантів дуже багато: життєвих стежечок, образів, красивих метафор – і варто шукати свій, бо він десь там летить; або ви в ньому, на автопілоті; або він десь під носом; або ви ще не знаєте, як він виглядає, але відчуваєте, що скоро буде зустріч; або вам не потрібен літак – достатньо чайки, що топчеться по крижині – чекає на вас, щоб полетіти.

А ще – вірші закидають на стежечки пам'яті. Отже, цікаво розширювати це поле текстів, асоціацій, прожитих досвідів, уявних і реальних історій, що хапають за спогади: «зачеми temu – і потягнуться нитки»...

Але про це можна зовсім не думати. Цікавіше зануритись у відчуття – і відпустити політ, залітати в найсмачніші місця, мандрувати висотами, пірнаючи то в одну хмарку, то в іншу, не змушувати себе. Якщо читати цей вірш вголос («Я сіїв не в тооой літаааак») – підсилюються іскри, хочеться його проспівати. Це зробив Дмитро Шуров – і дуже майстерно!!! Це історія, на яку можна зазняти три сезони серіалу, чіпляючи фрази. Можна нічого не тлумачити: «Проти інтерпретації» (не тільки я проти, а ще й) Сьюзан Зонтаг, яка вивчала це питання і написала книжку!

Якщо люди кажуть, що поезія нудна, що не можна так вільно про неї говорити, бо не вміє зчитувати образи-символи (і без цього ніяк) – у них немає серця, а це лише літак. Він може бути чим завгодно у вашій голові або ви можете зовсім нічого не уявляти. Можна згадувати його у складні моменти, можна співати в караоке, на корпоративах, але це лише віршик (ого який!). І літак важливий, бо він хоча б прикольний і чіпляє. «Ми летимо».

ІМЕНА Й ОЗНАЧЕННЯ СТАНУТЬ ПАЗЛАМИ

«Fata morgana» Цукерника Коцюбинського

Це той самий випадок, коли вас наповнять звуки. І ви нічого не зможете з цим зробити.

«Сучасне завжди на дорозі з минулого в майбутнє». Довженкові слова наштовхують озиратися на досвіди, але творити свої. «Знов буде рибку ловити» (з роману Сонцепоклонниковича), – справді, не так важливо, що він народився восени, 17 вересня, – учепившись за теплий період «бабиного літа», у який люблять ходити на пікніки, відкриті повітря, – як те, що вляпується в очі його хатина-резиденція, куди «понаїхало» (за А. Чапая) багато літераторів, літераторок, що культурно відпочивали, вдихаючи особливе повітря і відчуваючи наснагу... Забужко скаже: «Забгато інтелекту на квадратний метр».

Найважливіше, що ви дізнаєтесь в цій статті: його «фата моргана» звукова, він відомий через «інтермецо».

***взаємодія далі, як-навіщо**

Щоб зрозуміти текст (а особливо цю наповнену звуками прозу) – варто його розібрати на пазлики. Але можна витягати потроху слова, покласти, обгорнути – і глянути, що буде... (підставляючи їх в інші значення). Зазвичай виникають питання, саме з цим текстом неочевидно усе. Якщо ходити колами (тексту) – одразу видно звуки. Усюди. Поназвучено.

«Злазили униз ті фабричні будинки» (їх наче змивало дощем – редаговано, забудьте, це лише тераса – насправді, вони стояли під нахилом, але це дієвий спосіб уявити щось схоже на «картину шумливого життя фабрики», як пише він).

«Останні дзвони завмерли в повітрі» («осіннє безумство розлило в повітрі, немов по новій скатертині чай» – Іздрік надихався цим текстом на 129 сторінок, як і попереднім про літак? Щоб створити свій вірш на 20 рядків? Який цікавий поет). На звуки наштовхує рух або рух породжує звуки: «Зі стін руїни з галасом знялось вороння, а всередину з лоскотом посипались тиньк і цегла» (і воно так шуміло). «У Андрія під вусом блукає усмішка» (заблукала, коза), «тяглись люди» (замучені?), «хмару розбила ластівка» (раптово змінилося все? Ні, ну уявіть, як ластівка з розгону влітає!!)

Чому так відбувається?**Усе таке насичене звуками**

Дякую, що спитали. Я не знаю. Точніше, ніхто не знає, крім самого Коцюбинського, а ви самі уявіть – на подвір'ї мистецьке поле, шумить природа, жодної тиші, лише шелест, цвірінкання, співи, тьохкання, завивання (садком тиняються амбітні поети) – уже цікаво запірнути в простір звуків, що носяться, відчувати себе людиною, реагувати на рухи в просторі! Але це лише гіпотеза. Може, у Сонцепоклонника був такий хороший слух, що він аж занурювався в ті звуки; можливо синестезія, що змішала його образи: молока, сонця, нив, собачок (Intermezzo) – у єдиний ансамбль, так по-мистецьки, що аж можна видихнути – і завалитись подримати. А може, це все йому наснилось. А потім прокинувся – пташки дзвенять («Далекі дзвони гучали в ясному повітрі, тихо і мелодійно, і здавалося, що то дзвенить золото сонця»). Продовжмо омистечення, але через зорові образи. Побачив «чорні діри-вікна, з яких немов щось виглядало» (пліткарі збирали інформацію?), «сірозеленим туманом котилися по луці» (привиди влаштували гулянку? Або це гості дядька Міші...), «грав на сонці срібними брижами ставок» (аж світився, яке зазвучення!)...

Логічно, що, перебуваючи з нивами, хоч блокнотик діставай – описова проза, щоб тільки задивлятися, відчувати й закладати культурні коди, як соняхи у вазу. У романі знову люди якісь бігають, щось сиплеться, а потім герой «поглядав на розвалені кам'яниці і радісно хитав головою».

Але ще є питаннячко: що мало бути з почуттями, щоб повиростали такі порівняння: «сонце сідало червоно!!», «стала біла як біль і справді налякалася», «суне поволі хмара народу» і – найкраща деталька: «яка-небудь шина, що блищала з трави, мов плазуюча гадюка, або чавунне колесо, до половини загрузле в землю»...

Якщо постійно реагувати на його образи – можна придумати свої інтелектуальні приколи, (див. вище, це хороший досвід, згадайте літачок, який любили шістдесятники). Це мистецький матеріал, з яким можна синхронізуватись, наповнюючи свою душу, і не тільки свою (скільки митців понаїхало). Коцюбинський створив у себе на подвір'ї обмін ідеями, спосіб якісно провітрювати мізки, очищуючись, щоб виходили омистечені шедеври. А ще, мегаважливо розглядати всі ті дерева і камінці.

«Вікна горіли, як печі, стіни халуп стали рожевими, по білих сорочках розлилось червоне світло. Здалеку йшла на село хмара куряви. Вона все наближалась, росла, здіймалась до неба, врешті, сонце пірнуло в неї і розсипалось рожевою млою. Звідти доходили якісь тривожні звуки, немов діти плакали або десь ціпи гупали на току – і раптом овеча отара залляла вулицю і сколихнула повітря нескладним беканням. Жива маса овечих тіл терлась вовною, тремтіла і колихалась, як драгли; цілий ліс тонких ніжок замигтів перед очима, голі дурні морди розкривали пащі серед рожевої куряви і плакали: бе-е... ме-е-е... В рожевому тумані, мов тіні, сновигали люди, з'являлись і щезали неясні обриси хат, в морі овечого лементу гинули всякі звуки, весь цей гармидер нагадував сон».

■ Фото: Анастасія Шацька

Як читати художню прозу? Відчуваючи!!!**Чи вона про наше минуле, пам'ять? Про все, що ми можемо в ній знайти!**

«Фата-моргана» – це як переосмислення нас самих, відтінки нових значень, накидані обриси культури минулого століття і захованих емоцій, що відчуваємо зараз, які так і лізуть із текстів Коцюбинського. А Вінграновський – той, що наче «сів не в той літак», грається з нашими настроями, наповнюючи душі різними мандрівками. Ми летимо...

Марія Башкатова (СН-312)

Уявіть, що зараз Новий рік. Ви дитина. У вас є величезний пряний будинок, який оздоблено шоколадом, виноградом і маком. І ви голодні. Але цікаво погуляти кімнатами. **Блукаємо будинком. Що ви почувєте?** Я люблю їсти під музику. Вона стає тлом вечірньої ночі. Дощі якось стають темнішими. Небо заповнює тінню. Зараз не може бути звичайних розмов. Слова зникають з простору. Суспільні ходи. Листя упало, лежить. Сонце сховалось. Дощить...

Текст – репортаж, що розпочався як ідея дівчинки, яка блукатиме квартирами сусідів. Яка відчуває у квартирах, що музика вічна. Слухає історії з життя, розказує їх вам. Вона їсть цукерки й наповнює дім мильними бульбашками. Діти радіють – стіни тепер красивіші.

Квартира 87, Еля – Мстиславка

Еля прокинулася на три години раніше, поїхала на ринок, купила повітряних кульок, цукерок і торта. Сьогодні дитина прокинулася і вперше побачила мишу. Вона виглядала стурбовано. Миша? Тиша. Жує сир. Повзе до нірки. Це тепер твоя домашня тваринка. І такий подив в очах... Можна назвати її Пазликом. Вона така ж таємнича. Грає «я скучаю, п'ята чашка чаю», Пазлик вже поїв, Еля знову пішла до крамниці, Мстиславка пригостила цукерками і почала заповнювати хатинку для мишки. Ключі просила від складу з теплими речами. Її подруга приїде, поживе в них. Я їх віддала і пішла далі.

■ Фільм про «Наші 20-ті». Квартирні історії.

Квартира 8, Валькірія – Оксана – Денис

Валькірія відчуває, що в душі кожної людини є зерно. Зернятко, що проростає потроху, коли ми щасливі. Сьогодні не дивилася на світанок, але зранку був смачний манговий сік. Валькірія не любить зайвих шумів. Коли збіглися звуки, ти не віриш, що почувашся в спокої. «Але в кожному із нас сонця світ палає» і «щоб шлях наш був світлішим – запали вогонь». Вона стукотить сама по столі, що вимішувати те тісто, і ритмічність підсилюється додаванням інгредієнтів для начинки. Одна мелодія – одне яблуко, дві – стежечка в сонний світ перчиків з

Я буду бігти й обминати авто (частина перша)

...душа жива, відчуває, біжить під вітер і під град

■ Фото авторки

холодильнику. Ой, чомусь поприходили Оксана і Денис, що таке? Тут буде перчиково-яблучний десерт... І чого це ще рано?

Квартира 67, Мирка – Єгор

Мирка зачинила двері і почала спідлоба на мене зиркати. Зайшов Єгор. Я сказала, що забігла на кілька хвилин – позичити борошна, бо хочу запіканку, а в магазин лінки, я ж усю пачку не використаю. Мирка посміялась, але відсипала. Каже, що коли хтось балакає розумні, надокучливі думки, хочеться повикидати їх зі своєї кухні. Єгор не погоджувався, бо пообіцяв нічого більше не казати про холодильник... А Мирка сказала, що це не про нього. Що не варто приходити й вказувати, як їй жити. А цей Єгор прихитив – і дивився на холодильник, казав, що тут має бути більше ковбаски для кота. Наче у нього свого не було. Але він був. У холодильничку лежали мандарини. Грала пісня «Темно, загубилось небо, може, так і треба в нашому кіно» TNMK, і ти їси – й відчуваєш, що справді темнішає. / Я заходила до них пізніше, вони вже не чіпали той холодильник, а сиділи удвох на балконі й розбирали усі рослини, коробики, пересаджували соняшники. Цупили вазончики з інших балконів (та вони недалеко, хто про це дізнається? тут ніхто не любить рослини!!!), а Мирка вважала, що усі квіти мають бути доглянутими, обставляла їх комфортом. Рвала старі, нудні книжки на папірці, і підкладала аркуші в вазончики. Щоб нічого не протікало. Тут що, щодня підлогу мити???

Квартира 56, Лана – Тамара – Мирончик

Допитливе кошеня перелізло через коробку, щоб глянути на бджілку. І Тамара захотіла погладити. Бджілку. Вона любить дивитися на домашніх тварин і мріє переїхати на ферму. Мирончик купив молока і бадяжить кисіль. Воно буде смачно. Тамара образилася, бо Мирончик не хотів її чути. «Говори зі мною, говори зі мною, хай навіть слова ці нічого не змінять». Він був не в собі, але я

не хочу щоразу переробляти свої проекти. Лана розказує їм, як фахово працювати з текстами. Її донька вже давно все зрозуміла, а чоловік хоче обіймати слова, гладити букви. Валяється щось смугасте. Стара зебра Тамари... «Літак на двох, надінь ці крила, і розою вітрів лети до мене, моя мила», – що сказати по словах тих? Грає щось, у героя зліплені фрази, де героїня? Вони не сварились, а якось перекидалися словами. Коли я зайшла, всі троє почали накидати метафори; мені довелося вимкнути той кисіль, аби він не заляпав всі стіни, як в коридорі. Усі ті бульбашки. Звідки вони беруться? І чого мильні плями тепер кольорові? Вони запропонували купити вазу, тобто тренувались її продавати; сказали: це потрібно для відпрацювання навичок. Я побігла, доки мені не втюхали.

Квартира 7, ?

Зараз тут нічого не грало, але часто о третій ночі грає Жадан. Особливо Будда з лайкою. Дівчина знайшла своє злякане зайченя і замикає квартиру. Ми говорили лише один раз, і тоді вона любила й Жадана, і собак, а її подруга – Лінію Маннергейма. Вони багато сварились через це. Звірятко було вухастим і вусатим. Зайченятя зазвичай інші. Але вона його любила, вона його любилааа. А Бумбокс – тепер ні. Бо є Жадан і Христина Соловій. Було трохи порожньо, але я почула начитку віршів Жадана, заспокоїлась – і пішла вгору.

Квартира 69, Аня

Аня прийшла з магазину, охоче жонглює продуктами. Будує місточки зі стіночок стільчиків, дзеркал, зараз намалює картину, їсти не хоче, слухає. Радіо. Не радіо, а Жадана. Нічого такого. НВ. Як нове. Не нове? Чому в його випусках багато загадок про людей? Це вона фанатка «Лінії Маннергейма». Вона працює архітекторкою і має добудувати кімнату післязавтра. Там залишилося на день. «Коли будеш якусь свою стіночку і грає «хто, як не ти, спалить мости (ЗВААЛИТЬ мости), хто ж побудує знов» – думаєш, що будувати зараз – це не те, чим би хотіла зайнятись, але цілком цікаво». Вона обійняла мене, сказала берегти себе, теж дала цукерок (у всіх однакові, наче нова акція в АТБ, але від цього не менш приємно, це мої улюблені), і сказала, що зараз трохи зайнята і жити не встигає. Ну що ж, якщо щодня валити мости і керувати будівництвом... Але вона добра. І цукерки смачні. Я теж її обійняла. І принесла малюнки дітей, щоб повісити в новому будинку; каже, там буде простір для дітей – покличе там погасати.

Квартира 74, Кузь – Марко – Діна – Соля

Марко любить сирники й марить свою коханую: «Пообіцяй мені, що завжди горітиме

МУЗИЧНІ МАНДРИ З СУСІДСЬКИХ КВАРТИР

світло у твоєму вікні». Він бігає навколо сьомої квартири, я вдаю, що не знаю, хто тут живе. Хоча я й справді не знаю. Дівчина з зайченням... / Коли слухає Першу Леді Ріанною: «Хочу бути поруч з такою, як ти! Чудова спортсменка чи скромна студентка, проста медсестриня, чи, може, прем'єрка!», – Соля розуміє, що хоче стати президенткою. І на цьому шляху в неї є план. / Діна, її мама, не шукає простих ролей, «дивлюсь в твої очі – ти знову шепочеш», любить цей світ, саме зараз шукає помідори посмачніші! Але всі продавці вже поїхали з ринку, пізно. Вона водійка автобуса і любить свою роботу, життя, почуваючись захищеною. А ті помідори – то пусте. Їсти можна піти до друзів, гукали на обід. А завтра вона купить помідорів... / Марко каже, що йому не вистачить слів! От Flit співає що «слова твої у космос запускають кораблі...» – сидиш, думаєш «чи забути, чи прийняти, головою покивати». Робить домашку. Пише ті відповіді, які туди лізуть. А потім сидить, підбирає слова, щоб не вляпатись, жаж, у інше завдання. Уже заповнив майже всі рядочки, а думок ще море. Романтик. Треба купити якусь книжку Карпі, мабуть, та дівчина з сьомої її читає. Її зараз всі читають. / Кузь і не думав про щось таке. Ліниво розвалився на дивані. Він не читав газету. Він їв сухарики, сказав, що втомився після вчорашньої зміни і йому потрібен вихідний. Пригостив печивом з серванта.

Квартира 4, Андріана – Рома

Коли говорить гора, що ми отруїли свій сад, що не знаєш ти меж, куди ти біжиш, куди ти преш – якось не віриться, що йду на вершину, де дихає жаром Кіліманджаро. Андріана не любить the Hardkiss або обирає пісні типу «Мелодія». Рома читає літературознавчі книжки і хоче зіставляти Багряного і Шереха. Читає Смолича – і каже, що хоче дослідити більше емігрантської української літератури. Каже, вона прекрасна. Читає «Дар Евдотії» Докії Гуменної. Андріана передумала бути математикинею і хоче спробувати себе в ІТ. Але все так замахало, що вона почала читати про «ню-йоркську групу»... «Починається зів'яла троянда біля руки, повної шовку і листів». Можливо, зауглиить щось про Віру Вовк. Мене вони не помітили. Я схопила якусь книжку й обіцяла повернути.

Квартира 91, Люся – Миколка – Настя

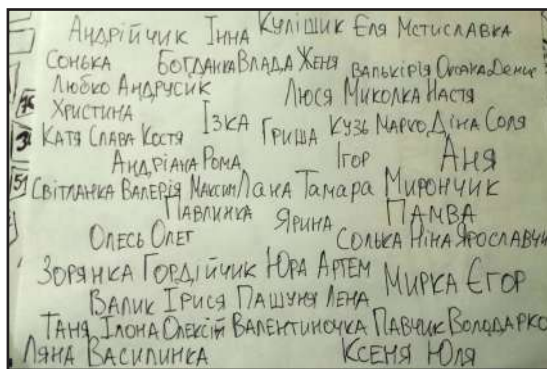
Як і в квартирі 67, відчувається дух Танка на майдані Конго. Телевізор у темряві. Люди заснули. І чому вони повідчиняли двері? Люся і Миколка лежать на дивані. Грає «Восени». Не просто грає, а видно весь танець Фагота з 2021, де він ходив під цю пісню з сіном як зачарований. Вони вже поїли, можна зазирати далі. Настуська вибігла, мабуть, раніше.

Квартира 73, Гриша

«Почуття жалість, мов оси, але цього не досить... Якщо це не кохання, то що ж? Ми вдвох під одним дощем» ... «в тобі тонууу, тонуууу», «ти застрягла в моєму серці». Я побігла з будинку, такі почуття не можна перебивати розмовами...

Квартира 51, Олесь – Олег

Вийшла на вулицю, скільки всього мені наплели. Навпроти бредуть сусіди. Ці двоє з 51-ої люблять вишукувати все підряд. Олесь постійно дивиться на місяць (це неможливо!), не спить ночі, бачить солов'їв, йому маряться зірки. Часто слухає про демонів, де вони засіли. І ото він сидить, загортається у спів, укривається ковдрою слів, які літають у повітрі. Зараз Олесь качає: штовхає візочок, купив археологічних книжок. Бігає з візочком, обіймає малого Олега, каже, що він найкращий. Я проводжаю їх до галявини в парку, хочуть розсістися на пікнік. Олег розглядає картинки в книжках, всілякі таблички, гортає про скіфське золото... Будинки з химерами! Хочє побудувати такий замок з пісочку, складає з камінців. До них сьогодні приходила Оленка. Що любить саме живе життя, летить уже на неповторне свято, буде бігти й обминати авта. Ота, в яскравій сукні. І Олег каже, що кожен її крок – сліпуча блискавиця. Треба її знайти!

■ Фото авторки

Квартира 43, Богданка

Я підійшла до лавки поруч з парком. Сидить Богданка. Замислена. Вона зробила собі кар'єру бізнес-леді. Сьогодні пішла у відпустку. Фінанси давалися складнуватю, але своя справа в адмініструванні – це нічогенько!!! Зараз, як уже у відпустці, нічого не хоче. Грає та мелодія. Від якої хочеться сховатись. «Вальс 86» – це жесть. А вона його слухає розслаблено, коли, відпочиваючи, аналізує, як там усе було; малює картинку про справжній Чорнобиль, і що саме позначилось на суспільній пам'яті, травмі. Це все так складно, а їй просто цікаво. І все її тягне. Богданка каже, що нічого не робить, крім того, що слухає цю пісню. Дивно, ні? Вона під неї засинає, вона не має стосунку до Чорнобиля взагалі. Богданка ніколи там не була і не має знайомих звідти. Каже, що хоче познайомитись, я їй розказувала про сім'ю, що були ліквідаторами. Ніяк не сходить у гості. Я їй пропоную: ходімо разом; наче погодилась. Цукерок не хоче. Їй хочеться спати. Я її розумію, у мене часто всяке бувало, різні періоди, вона, наче, втомилась, зневірилась. По ній це відчувається. З музики, яку обирала... вже засинає... Треба якось сходити з нею до друзів. Я залишаю цукерки, іду. Вона чекає, доки я піду, і розгортає цукерки.

Квартира 57, Павлінка

Добігаю в кінець парку, уже хочу вертатись – Павлінка. Знову каталась на роliках і прилягла. Засіла на Kozak System: «А ти танцюєш під дощем, і не хвилює закритий

метрополітен!» «Дизайнерко моя, що в тебе нового? Знову лежиш на траві?» Вона обожає пісню про траву групи «Плач Єремії» і взагалі міфологію запорізької трави. Там, де «небеса просторі світять в дзеркалах, і високі зорі вказують нам шлях – залишаються внизу острови й міста ... я не можу жити там, де тебе нема». Хороший текст. Тепер співає Скай. Вона дивиться в небо, слухає два треки зациклені. «Де мої крила, які ти спалила» – і летить думка: «кому ті дизайни треба взагалі!». – «Павлінко, малюй логотипи; тобі приходив контракт, ти бачила?»

Квартира 52, Влада – Жень

Влада й Жень слухають «Твій на 100%», коли сумно, а особливо – дві фрази: «Ми назбирали вражень на цей альбом, хай музика хоч трошки лікує рани»; «Не бійся, я не вкушу. У мене за дві літак, так, лише на льоту пишу». Сьогодні вони лишають песика Харта Ярині і йдуть в караоке. Я пішла повз, наче не приходила. Вони давно шукали спільний вечір.

Квартира 70, Ярина

Ярина забрала Харта і була дуже зла. Вона мріяла поїхати звідси, але ніяк не виходить. Була на виставі, що роздирає на шматочки. І тепер хоче глянути кліп, з якого все починалось. Вона цікавиться фільмами про історичну пам'ять. Їй розказали про кліп «Земля», групи «Циферблат». Воно виглядає як поетичний фільм! Там лише 5 хвилин, а стільки костюмів, фольклор! Вона купила рюкзак і хоче поїхати на екскурсію в Чернівці, щоб своїми очима глянути на будинок Кобилянської, про яку натякає пісня. І взагалі вона так давно не виїжджала!!! Останні місяці живе напружено – може, поїздити, подивитись хатину? Ярина була переконана, що їй потрібне оживлення звуків. Відчути, як пташки постійно співають. Щоб тримати баланс. Ненависті, зла і вічного руху. «Пориваюсь кожен день, до спасіння, до людей, залишайся, не ходи, в темній лісі не засни» Вірю, що наступного тижня поїде!

Квартира 45, Зорянка – Гордійчик – Юра – Артем

Я зайшла у будинок, Гордійчик уже вдома. Він сказав, що сьогодні пише курсову. Лише 4 сторінки. Написав. До завтра. Грають такі шумливі уривки мелодій, налаштовує себе на божевільну концентрацію. «За вікном про тебе всі співають зливи, за вікном до тебе всі ведуть сліди...» «З'їла мене моя мрія – зникаю, зникаю... знову твій сон, і я кудись лізу. Розбуди, впаду!» Підсовую йому подушку, м'якеньку на дотик. Злісно шипить. Любить адреналін... Зорянка і Артем уже вдома. Знову поставили новий рекорд. 5 професій за добу!!! Вони дуже професійні фрилансери і ще підбирають своє. Класно, коли можна обрати між вакансіями! «Лікуй свої рани новими днями». Це мені розказувала Зорянка. Юра пішов у фриланс. Мало не обік губи. Тим чаєм відбитим. Не те, щоб він був смачним... Купив собі нові капці. Ці діалоги хитали, а потім набридло. Солька просила зайти. Казала, що передасть торт на мій день народження...

Біля колії номер один

Біля колії номер один
Вона його чекає.
Йшли довго безліч годин,
Схвильовано серце стукає...

Невже вона чує?
Невже його потяг іде?
Вона щаслива. Нарешті!
Його шукає в цій метушні...

І ось він, у військовому вбранні,
Його вона бачить карі очі.
Він поспіхом йде до неї.
Стали роками секунди скажені!

«Ти повернувся, коханий!»
«Як же я тобі радий!»
Вони ніби все життя не бачились,
Так міцно та чуйно вони обійнялись...

«Я знала, що ти повернешся», — сказала вона
«Я знав, заради кого повертатись!», — він сказав
«Я завжди тебе пам'ятав — і в житті, і на війні!»
«А я як сумувала! Стали роками місяці!»

Вікторія Ерьоменко

Хотіла б я стати пташкою,
Щоб у будь-який момент
До тебе летіти блискавкою,
Гордість розбивши вщент.
Хотіла б я мати крила!
Я б з тобою була завжди
Я б замінила твого янгола,
Захищаючи тебе від біди.
Хотіла б я будь-коли
Зірватись і летіти до тебе
Перелетівши, якщо треба, всі країни
Не відцурайся лише...

Вікторія Ерьоменко

■ Ілюстрація: @krasa_ua_

**Серед всіх поглядів
шукаю саме твій**

Серед всіх поглядів шукаю саме твій.
І серце від цього божевільно скаженіє,
Серед всіх голосів шукаю саме твій.
Моє серце хоче чути саме мовлення твоє.
Серед усіх перехожих хочу бачити тебе лиш,
Шукаю зустрічі саме з тобою,
Але це все мрії, авжеж...
Бо ти далеко, роз'єднані ми відстанню
довгою.

Вікторія Ерьоменко**StudPOL**

Навчально-методичні матеріали:
студентська газета
Випуск: №22(64)

Укладачі: С. А. Панченко, В. Л. Погребна,
О. Ю. Пода, Н. В. Островська.
Рецензенти: Г. М. Волинець, К. В. Єськова.
Головний редактор: О. Носок.
Редколегія: Д. Пилипенко, Ю. Роншина,
М. Башкатова, О. Носок, В. Швец, Ю.
Слободенюк, А. Заводюк.

**Комп'ютерна верстка та
дизайн:** Носок О.
Затверджено на засіданні
кафедри журналістики.
Протокол №3 від 04.10.2022 року.
ТЕЛЕФОН РЕДАКЦІЇ:
+38(061) 769-8-463